

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**ECCLESIASTICAE || DISCIPLINÆ || LIBRI SEX: || DE
CANONICA ET MO- || nastica Disciplina collapsa
restau- || randa, pristinoque nitori || restituenda. ||**

Schulting, Cornelius

Coloniae Agrippinae, 1599

VD16 ZV 14233

7. Ex Platonis Philosophia illustratur Disciplina Ecclesiast.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63372)

ministrari non potest. Qui canones Disciplinae tollit, vincula reuellit, non modo iudiciorum, sed etiam utilitatis vitaeque communis. Ut vestigalia sic & Disciplina nerui artusque Reipublicae. Auctoritas in Disciplina multum valet. Pro Archia poeta Parricidarum efferatus furor alitur impunitate diuturna. Si leges & canones non valerent iudicia non essent, supplicium & poena peccati. Non cognoscere leges est furere. Maxima illecebra peccandi impunitatis spes. Omne malum nascens facile opprimitur, inueterantū fit plerumque robustius. Summi gubernatores in magnis tempestatibus à vectoribus admoneri solent. Omnia iura dissoluit qui Disciplinam tollit. Omnis portus poenitentiae mutatio consilij. Oratio moribus consonet. Non procacitate linguae vitae sordes eluuntur. In istum tanquam voraginem coenum omnium vitiorum excessit.

CAPVT VII.

De Disciplina Platonica ad Disciplinam Ecclesiasticam ex eius libris accommodata.

Marsilius Ficinus in epistola ante Platonis opera ex epistolis Ciceronis. Hæc sunt apud Platonem scripta diuinitus. Quales in Republ. Principes sunt & Prælati, talia reliqua solere esse membra.

Ex Theage Platonis.

Filiorum plantatio patribus facillima existit, educatio autem & Disciplina difficillima & plena timoris. Non est diuinius quicquam, de quo

ſf 4

quis

quis deliberare queat, quam de disciplina & institutione sui atque suorum.

Ex Dialogo Menonis.

Virtus est, ut poeta inquit, gaudere honestis ac posse. Quid aliud est esse miserum, quam cupere mala in eaq; incurrere. Virtute boni sumus.

In Theogmide.

Si sana mens homini tradi posset, multam sanè magnamq; mercedem, qui id efficerent, reportarent. Docendo nunquam ex malo bonum hominem facies, sed disciplina opus est. Sola prudècia rectè agendi Dux Virtus utiq; nec natura nec natura nec doctrina nobis adest, verum diuina sorte absque mente in eum, qui illam sortitus fuerit, influet. Virtus diuina forte adest cuiq; adest.

Ex Alcibiade.

Non ad probatos te refers præceptores, cum ad vulgus te transfers. Non molliciei est indulgendum, in quo vnulquisq; est prudens, in eo bonus. Animæ cura habenda semper que ad ipsam respiciendum. Nemo foelix esse potest, nisi sapiens sit & bonus. Mali homines sunt miseri. Si rectè gubernanda est ciuitas vel Ecclesia, virtute imbuedi sunt ciues. Antequam virtus adsit conducit nõ solum puero, sed & viro regi à meliore potius quam regere. Scientia optimi utilis est scientia. Lex est vera ratio gubernandi, quæ ad optimum finem per commoda media, gubernata dirigit, transgredienti poenam, obedienti præmium statuens. *Ex Minoe vel de Lege.* Lex est institutio seu disciplina ciuitatis vel Ecclesiæ. In Euthyphrone de Sanctitate. Funiculus triplex *difficiliter*

rumpi.

rumpitur. Funiculus inquam ex pietate, sanctitate religioneque connexus. Pietas sanctitatem excitat. sanctitas pietatem confirmat & sancit. Sanctitas quoque religionem mouet, religio religat sanctitatem. Nos ipsos relegendo religantes Deo religiosi sumus. In primis iuuenum cura suscipienda est, vt quam optimi viri fiant, sicuti agricolam teneriorem plantulam primum curare decet. Non videtur mihi vbicunque timor est etiam pudor existere, sed vbicunque pudor, ibi & timor. In Philebo siue de summo bono. Lacedæmon bonis legibus instituta est. Non est mos patrius Lacedæmonijs mutare leges. Ex Lyside vel de Amicitia. Deus ducit semper similem ad similem & notum facit. Thextetus de Scientia. Quemadmodum sine retinaculo naues, sic Ecclesia & religio sine disciplina. Corporum habitus otio & torpore corrumpitur, exercitatione autem motuque conseruatur. Animæ quoque habitus Disciplina & meditatione, quæ motiones sunt, doctrinas consequitur, seruuatur atque perficitur. Bonum tam in anima, quàm in corpore motus est, quies contrarium, & quietes putrefaciunt & perdunt, motiones conseruât. Impossibile est mala penitus extirpari. Qui disciplinam & institutionem procurant, obstetricibus comparantur. Io vel de furore poetico. Summa præcipuaque purgatio est redargutio. Ciuilis vel de Regno. Veri regis scientia regia disciplina est. Quodammodo legis latio ad regiam dignitatem pertinet. Nulla vnquam multitudo potest ea doctrina præcellere, qua secundum mentem ciuitas regatur.

Recta ciuitatis administratio, vel penes vnum, vel penes paucissimos quærenda.

Non oportet quicquam legibus esse sapientius. Vis iudicum non est regia illa maiestas, sed legum custos regisque ministra.

Ex Charmide vel de Temperantia.

Pudor adolentes decet. Decet eum, qui res maximas gerit, habere quoque maximam prudentiam. In Clitiphone vel exhortatorio. Iniustitia turpis est res deoque aduersa.

In Gorgia vel de Rhetorica.

Libenter me redargui patior, si quid falsum ineptumve dicam libenter etiam redarguo, si quid ab alio minus verè dicatur. Bona patitur, quisquis iuste punitur. Qui luit poenas, a prauitate animæ liberatur.

Pessimè viuit, qui iniustus est, nec ab iniustitia foluitur.

Lex omnium regina est mortalium & immortalium.

Id imprimis curet vnusquisque, qua ratione hoc ipso tempore, quo vita fungitur, quam optimè viuat.

Sic Reipubl. ciuiumque molis cura est capienda, vt ciues ipsos bonos efficiamus. Figulariam, vt dici solet, in ipso vase disco.

Nullus bonus hominem accusat infontem. Arduum est ingentiq; laude dignum, vt quis in magna peccandi licentia constitutus, iustam transgat vitam. paucique tales reperiuntur, quia, vt ait, Terentius, Licentia omnes sumus deteriores. Hic optimus est viuendi modus, vt iustitiam cæteraque

que virtutes per totam vitam exerceamus.

Conuiuium Platonis vel de Amore.

Mihi quidem nihil est antiquius, quã vt optimus vir euadam. Infantium instar accepto incommodo sapio.

Ex Apologia.

Ex virtute omnia bona hominibus publicè & priuatim proueniunt. Ciuitati à Deo magistratus adhibentur. Phædro seu de Animi immortalitate. Deus postea curator est. Dij optimi omnium rerum gubernatores. In Menexeno vel Epitaphio Respublica siue Ecclesia hominum educatio vel Disciplina est.

Ex Repub. vel de Iusto Dialogo 2.

Iniustitia est maximum malorum omnium, quodcunque sustineat animus, iustitia verò maximum bonum.

Ex 3 Dialogo de Repub.

Violentia mollities, pigritia custodes minime decent. Ridiculum est custodem indigere custode. Qui singulis ætatibus pueritia, adolescentia, matura ætate semper probatus est, & immaculatus existit, custos & princeps ciuitatis constituendus est.

Ex 4. Dialogo.

Virtus sanitas est quædam & pulchritudo, & robustus animi vigor.

Contra prauitas, morbus, turpitudine, imbecillitas.

Exercitationes honestæ ad virtutem acquirendam conducunt, turpes ad prauitates deducunt.

Ex

Ex 5. Dialogo.

Aut philosophos regnare, aut reges philosophari oportet: si esse debet ciuitas foelix & disciplinata.

Ex 6. Dialogo.

Quicumque leges custodire possunt & ciuitatis officia, his gubernacula sunt Reipubl. committenda. Vbi dux, veritas & Disciplina est, ibi malorum chorus non subsequitur.

Animi præstantissimo ingenio præditi, si malè fuerint educati pessimi fiunt.

Custodes diligentissimi optimi debent esse philosophi. Boni idea est maxima disciplina. Perfecta nobis erit Respub. si Custos horum peritus eam regat.

Ex Dialogo 7.

In fauo fucus ortus examimis apum est morbus Volatiles fucos omnes sine aculeis Deus fecit. Vbi licentia, ibi quisque arbitrato suo vitam instituit.

Hac in ciuitate vt habet Prouerbiū, catellæ perinde sunt vt heræ. Nimia libertas haud in aliud videtur, quam nimiam in seruitutem conuerti & priuatim & publicè.

Ex Dialogo 10 de Republ.

Paternum illud mandatum Humanum genus præcipit quam optimum pro viribus fieri. Conandum est pro viribus, educationis, studiorum, doctrinarum diligentia improbitatem reijcere, assequi probitatem. Morbi nisi periculosissimi sint, pharmacis irritandi non sunt. Pharmacum est solutina

lutiua medicina. Critias vel Atlanticus. Medicina nobis à Deo medicinarum omnium perfectissima saluberrimaque datur scientia Disciplina. Debita eius, qui per ignoratiam negligentiamve errauit, poena est vt sciens & diligens efficiatur. Deus deorum Iuppiter regit omnia legibus.

Dialogus 1. de Legibus vel Legumlatione.

Prima & potissima victoria est seipsum vincere quam ocissimè, turpissimum autem & pessimum est, vt à seipso vincatur.

Leges virtutis gratia conditæ.

Disciplina vtique victoriam præstet, victoria nõnunquam negligentiam & ruditatem gignit.

Caput Disciplinae recta educatio. Nulla in re disciplina negligenda est. Boni sunt, qui sibi imperare possunt, mali, qui nequeunt.

Ex Dialogo 2 de Legibus.

Disciplina prima est per Musas & Apollinem. Quisquis Disciplina bene institutus est, optimè viuere potest. Disciplina recta potior lege sancita. Nemo id spontè agit, cui non plus lætitiæ quam doloris inest. Teneris adhuc & mollibus puerorum animis quasi quadam incantatione in finuo. Gubernatores atque iudices munus suum obituri à vino penitus prohibeantur & deliberaturi de rebus arduis.

Ex Dialogo 3.

Prima dignitatis ratio erit, vt genitores vbique natis imperent. 2. vt ignobilibus generosi. 3. vt iunioribus seniores. 4. vt Domini seruis. 5. vt potentiores dominantur, imbecilliores seruiant. Maxima verò dignitas sexto loco collocanda est, qua igno-

igno-

ignorantes quidem sequi iubentur, prudentes autem ducere & dominari. Septimum principatum ad sortem referamus. Licentia impudentiam peperit.

Ex 4. Dialogo.

Non aliter vnquam facilius & citius, quam exemplo Principum leges in Ciuitate mutantur. Difficile est ciuitatem bonis fundare legibus. Lenium volatiliūque verborum grauisima imminet poena. Non magna est copia eorum, qui optimi, quam maximè & celerrimè conentur euadere. Hesiodum verò sapientem multi prædicant, cum dicat viam ad vitia planam esse, ac sine sudore peragi, cum sit breuissima. Ante virtutem verò Dij sudores posuere, ac via, quæ ad eam ducit longa, ardua & aspera primum, sed cum ad summa peruentum est quæ ardua via fuerat, facilem præstat callem. Maximam secundum iustitiam ultionem malè agendi nemo, vt vno verbo dicam, animaduertit.

Ultio passio iniustitiæ sequax est. Quicumque Deo ac legi non obediunt, puniantur.

Ex Dialogo 6.

Non pauciores quam 60. annos natus sit, qui secundum sacras leges res diuinas sit tractaturus. Est Censorum officium fori ordinem legibus statutum seruare.

Quando aduersus ciuitatem peccatur, omnibus iniuria infertur.

Difficulter domatur homo.

Castigandi cædendi que iure sunt serui, neque ita moneri.

monendi vt liberi, ne fiant meliores. Quies à laboribus originem trahit, atque è turpi otio & negligentia nasci labores solent.

Ex 7. Dialogo.

Recta educatio ac disciplina potest animum & corpus quam pulcherrima & optima reddere. Seruos castigare sine contumelia oportet, ne in iracundiam efferantur.

Mutatio omnibus in rebus præterquam malis est periculosissima, in temporibus omnibus, in ventis, in diæta corporum, in moribus animorum, in omnibus simpliciter præterquam in malis.

Omnes eas leges colunt & innouare formidant, in quibus educati sunt.

Qui legibus & canonibus libenter paruerint, laudandi.

Est puer omni bestia intractabilior.

Cum puer prudentiæ fontem nondum perfectum habeat, insidiosissimus, acerrimus & petulantissimus omnium bestiarum est; ideo multis frenis vincendus est.

Ex Dialogo 9.

Nullum supplicium lege factum ad malum tendit.

Aut melior, aut certè minus prauus, qui poenas dedit, fieri solet.

Peccatum nullum sit impunitum. Peccatum patris non luât filij. Mali omnes omninò non spòtè
mali

mali sunt. Semper conandum, vt discordiæ nocu-
mentis suscitata, per leges in amicitiam redigan-
tur. Quos insanabiles esse Legislator senserit, vlti-
mo supplicio hos afficiet. Iustitia (cuius Disciplina
pars est) speculatrix omnium atque vindex.
Necesse est leges hominibus ponere vt iuxta le-
ges viuant. Nullus legislator fortuna potest im-
perare. Senior non paruulo interuallo iuniori-
bus præponendus est, & apud deos ac homines
qui feliciter victuri sunt. Cædi senem à iuniori
turpe est, & odio à dijs habetur.

Decet iuuenem verberatum à seniore, id patien-
ter ferre ob senectutis reuerentiam.

Quilibet seniore[m] re & verbo colat.

Ex lib. 10. de Legibus.

Qui deos esse putat secundum leges, nec facit
vnquam sponte quicquam impium, nec loquitur.
Nauium gubernatori siue nauclero similis est
Prælati, qui disciplinam exercet Ecclesiasticam.
Nos Dei possessio sumus. Iniustitia & intempe-
rantia nos corrumpunt, & contraria nobis salu-
tem adferunt.

Ex 11. Dialogo.

Verberibus multis pulsor. Arduum est aduer-
sus duo contrariaque pugnare. Iuuenum mores
sæpe indies varieque mutantur. Poenis maligni
vexantur, non tam quia peccauerunt (nam quod
factum est, infectum fieri non potest) sed vt post-
hac ipsi peccatores, & puniri iniquitates videri
possunt, iniustitiam oderint, aut saltem minus in-
simili vitio peccent. vide supra ex Gellio senten-
tiam Phauorini de tribus finibus disciplinæ.

EX

EX Dialogo 12. de LL.

Mali ignauique semper puniendi sunt, vt meliores fortioresq; euadant, plectendi, morte, vinculis, verberibus.

CAPVT VIII.

Disciplina Aristotelica, ex eius libris de Moribus & de Repub. ad Disciplinam & Politiam Ecclesiasticam accommodata.

HVC in primis pertinet cap. 9. seu vltimum lib. 10. Ethicorum, in quo docet non sufficere precepta de moribus, nisi bona Disciplina accedat, & in vsum ea transferantur: vt neglecta radice sterile scit planta: ita nulla adhibita educationis & disciplinæ cura Respub. diu florere non potest, & quod est Medicina in sinu, id est, morum scientia sine virtutis vsu, id est, Disciplina sine executione magistratus: ostendit ergo omnia Moralis philosophiæ documenta esse inutilia & superuacanea nisi accedat disciplina coactione legis & magistratus, & maior vis compellendi est in magistratu, quam in imperio paterno: debet ergo necessario disciplina & educatio legibus magistratus præscribi, qua in re laudat Lacedæmoniorum Rempub. quod in ea præcipuè ratio fuerit habitæ bonæ disciplinæ & educationis. Animus noster agri est instar, qui nisi excolatur disciplina fructum nullum profert, sed spinas sterilesque auenas. Flagellandi sunt prauis non secus atque asinis, nam quem oratio non corrigit, corrigit flagellum.

Tt

Iun.

Vide Piccolomini in vniuersa philosophia Morali, Graecæ du 9. c. 52. lib. 13. a fine de vilitate correctionis, & gradu 10. c. 33. & Graecæ du 9. c. 53. vbi 4. pænarum genera.